

ZWIĄZEK MŁODZIEŻY POSTĘPOWO-NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ

Związek Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej był organizacją, w której przeważał priorytet niepodległościowy ponad socjalizmem. Nastąpiło zbliżenie z Wydziałem Bojowym PPS-Frakcja Rewolucyjna, jak również działającym w zaborze austriackim Związkiem Walki Czynnej. Na terenie Łomży nielegalna organizacja powstała w 1910 r. Kilkudziesięcioposobowa grupa członków uformowała się spośród uczniów Prywatnej Siedmioklasowej Szkoły Handlowej Męskiej oraz młodych rzemieślników. Prócz delegatów z centrali organizacji w Warszawie do Łomży trafiali lwowscy emisariusze starający się odbudować niszczone przez carską żandarmerię struktury organizacji. Byli to studenci politechniki pochodzący z ziemi łomżyńskiej: Gracjan Henryk Stypułkowski i Antoni Stanisław Polak, członek Drużyn Strzeleckich i Związku Walki Czynnej, który jeszcze w 1913 r. podjął nieudaną próbę odbudowy łomżyńskich struktur Związku.

BIBLIOTEKA
Olszewiczów

KOLEDZY! KOLEŻANKI!

3-ci maj drogim jest dla każdego Polaka, jako rocznica dnia, w którym Naród Polski, otrząsnąwszy się z długoletniej martwoty, zabrał się w obliczu wielkiego niebezpieczeństwa do przebudowy swego bytu, do oparcia go na nowych podstawach! Konstytucja 3-go maja usuwa najważniejsze braki wewnętrznego ustroju Polski, najważniejsze przyczyny jej słabości. Wzmacniając siłę zbrojną Narodu, pozwala ona myśleć o zrzuceniu pęt obcej przemocy. Zapewniając prawa mieszczańskim, polepszając, choć w stopniu niedostatecznym, dolę chłopów, stanowi ona pierwszy krok do zrównania, do zjednoczenia całego narodu.

Przemoc zewnętrzna i, wylęgła z ciemnoty, pychy i egoizmu klasowego zdrada wewnętrzna występują przeciwko konstytucji 3 maja, siłą uniemożliwiają wprowadzenie w czyn zbawczych reform. Naród upada. Nie osłabia to jednak znaczenia ustawy majowej. Pozostaje ona niepożytym świadectwem, że kiedy wymazywano Polskę z mapy Europy, to do grobu składano nie rozkładającego się trupa, jak chce garść tendencyjnie fałszujących dzieje historyków zaborczych, ale żywy organizm odradzającego się narodu.

Przez wysunięcie hasła własnej siły zbrojnej, przez stanowcze zdecydowanie się na walkę z Rosją w obronie samodzielności Narodu, rozpoczyna ustawa majowa długą walkę o Niepodległość, dziedzictwem z pokolenia przechodzącą na pokolenie, łańcuchem powstań sięgająca aż po współczesną nam bohaterską akcję Legionów Piłsudskiego. Jest ona pierwszym etapem tej walki, której Naród Polski zaniechać nie może, póki celu jej nie osiągnie, póki nie uzyska Niepodległości. Nie ludźmy się, aby dziś już walka ta zakończoną była. Niech nas nie zwodzą drobne ustępstwa z tej, czy innej strony w celu uspienia czynności Narodu czynione.

W dniu więc dzisiejszym, gdy cały naród czci święto 3-go maja, manifestując światu jedność i zgodność dążeń narodowych, młodzież polska, ponoma swych obowiązków względem Ojczyzny, siły swe winna skupiać, organizując się i jednocząc, by stworzyć nowe pokolenie, walczące nadal o byt niezależny.

Niech żyje Niepodległa Polska Ludowa!
Cześć wszystkim budowniczym i bojownikom Niepodległego bytu Narodu.

Organizacje młodzieży szkolnej:
Związek Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej.
Młodzież Narodowa.
Młodzież Niepodległościowa.

3 maj 1916 r.

Antoni Stanisław Polak.
Zb. APB, KGL, sygn. 71

Ulotka programowa ZMPN. Zb. ŚBC

Список из г. 1911

22

1911
18 апреля

Роды сгруппированы
в д. 1 в 1911 году

18 апреля

12 апр. М. П. Д. ...
12 апр. ...

1. А. М. ... +
2. П. П. ... +
3. С. И. ... +
4. П. М. ... +
5. П. П. ... +
6. Ф. Ф. ... +
7. М. Ф. ... +
8. А. М. ... +
9. М. И. ... +
10. А. М. ... +
11. Д. ... +
12. П. В. ... +
13. П. С. ... +
14. ... +
15. С. ... +
16. ... +

Всего ...
18 апреля

- 1) ...
- 2) ...

15 мая

16 мая

20 мая

24 мая

16. ... ? x ?
17. ... ? x +
18. ... ? x +
19. ... +
20. ... +

...

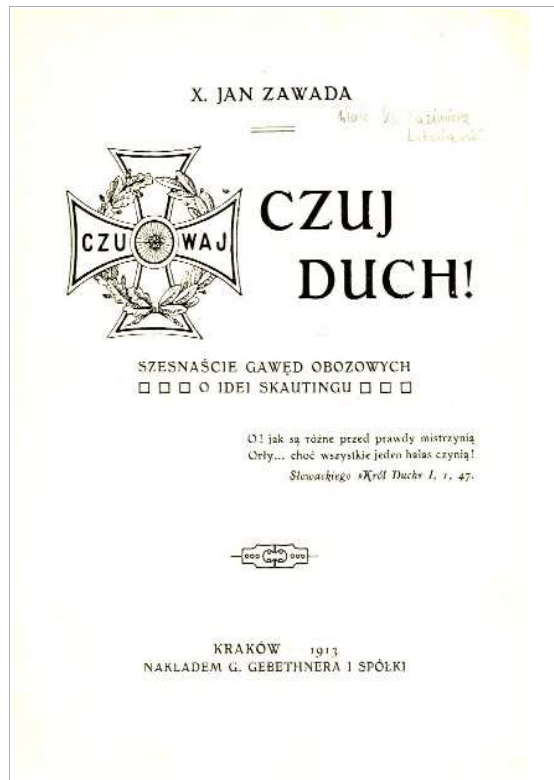
Всего ...

Lista śledcza Urzędu Gubernatora Łomżyńskiego, 1911 r. APB, KGL, sygn. 71

POD AUSPICJAMI SZKOŁY HANDLOWEJ

Strajk szkolny i zaburzenia rewolucyjne w Królestwie Polskim doprowadziły do złagodzenia rusyfikacji. Wydaleni z gimnazjów uczniowie i uczennice, którzy następnie uczyli się m.in. na kompletach w mieszkaniu Aleksandra Chrystowskiego, zyskali szansę na dalszą edukację w stolicy guberni. Za sprawą grona obywateli miejskich dążących do wznowienia przez oczekujących nauki szkolnej wyjednano pozwolenie na utworzenie w mieście handłówki. Prywatna Siedmioklasowa Szkoła Handlowa Męska ruszyła we wrześniu 1906 roku. Trafiała do niej młodzież z pobudek patriotycznych i praktycznych zainteresowana dalszą edukacją na wyższych kursach w Warszawie i studiami na uczelniach zagranicznych. Nauczycielami byli z jednym wyjątkiem wyłącznie Polacy, budzący ducha patriotycznego na tajnych kółkach, głównie polonistycznym, historycznym, geograficznym, a także na wycieczkach krajoznawczych.

Po zajęciu Łomży przez Niemców zmieniły się warunki polityczne. We wrześniu 1915 roku handłówka przejęła społeczność uczniowską dawnego gimnazjum państwowego. Organizowano jawne życie patriotyczne. Wyróżniały szkołę uroczystości narodowe przygotowywane przez legalnie działające harcerstwo, które stało się szkolną organizacją. Ujawniona działalność skautowa szkolnymi korzeniami sięgała do roku 1913. Z upoważnienia rady pedagogicznej opiekę nad rozrastającą się organizacją objął nauczyciel Juliusz Kleindienst. Rozpoczęto wydawanie czasopisma harcerskiego „Czuwaj”. Od 1916 roku skauci przyjęli nazwę I Drużyny Harcerskiej im. Tadeusza Kościuszki, a w 1917 roku wydzielono z niej II Drużynę Harcerską im. Józefa Piłsudskiego. Po reorganizacjach do 1918 roku szkołę ostatecznie przemianowano na Państwowe Gimnazjum Męskie im. Tadeusza Kościuszki. W tym czasie harcerze nawiązali bliższe kontakty z legionistami przebywającymi w Łomży oraz POW. Nieletni doskonalili się w ćwiczeniach i grach harcerskich, z czasem wyręczając w małym sabotażu oraz wywiadzie peowiaków.

Harcerze I Drużyny Harcerskiej im. Tadeusza Kościuszki w Łomży, 1916 r. Zbiory ŁTN

Koło polonistyczne Prywatnej Siedmioklasowej Szkoły Handlowej Męskiej w Łomży z opiekunem, nauczycielem Karolem Drewnowskim. Uczeń drugi od lewej, wsparty ręką o kolumnę – Stefan Wyszyński, późniejszy kardynał prymas Polski. Zbiory TPZŁ

Matura – ostatni rocznik szkoły handlowej, 1916 r.
Zbiory I LO im. Tadeusza Kościuszki w Łomży